

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 21/930-36
Saksbehandler Berit Weiby Gregersen

Utvalg	Møtedato
Ungdomsrådet	09.11.2023
Råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse	14.02.2024
Oppvekstutvalget	14.02.2024
Helse og omsorgsutvalg	14.02.2024
Kulturutvalget	14.02.2024
Miljø- og teknisk utvalg	14.02.2024
Kommunestyret	29.02.2024

Sluttbehandling - Miljøplan 2024-2030 for Risør kommune

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret vedtar Miljøplan 2024 – 2030, kommunedelplan for miljø, klima og natur. Tiltaksplanen skal rulleres årlig i forbindelse med Handlingsplan og Økonomiplan med budsjett.

Vedlegg

Miljøplan for Risør kommune 2024-2026
Oppsummering hørings svar Miljøplanen

Kort resymé

Kommunestyret vedtok i Planstrategien 2020-2024 at det skulle utarbeides en kommunedelplan for klima og miljø, kalt Miljøplanen. Kommunestyret la Miljøplanen ut på høring og offentlig ettersyn 15.06.2023, med høringsfrist 15.09.2023. Det kom inn 11 innspill til planen innen fristen. Planen var til behandling i Ungdomsrådet i november 2023.

Miljøplanen henger tett sammen med Kommuneplanens samfunnsdel, og er utarbeidet parallelt med denne. Miljøplanen setter mål og foreslår tiltak innenfor syv av kommunens ansvars- og samfunnsutviklingsområder, hvor kommunen kan igangsette tiltak selv, bruke vår myndighetsutøvelse og/eller stimulere andre til å bidra til en positiv utvikling for klima og natur.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret vedtar Miljøplanen slik den foreligger, og at det i tillegg vedtas finansiering av tre konkrete naturtiltak som planlegges gjennomført i 2024.

Saksopplysninger

Arbeidet med Miljøplanen er forankret i Planstrategien 2020-2024, hvor følgende ble vedtatt: «Det utarbeides en kommunedelplan for klima og miljø, kalt Miljøplan, med en handlingsdel (tiltaksplan) som rulleres hvert år. Planen skal omfatte både kommunen som organisasjon og som samfunnsutvikler. Konkrete miljøtiltak gjennomføres parallelt med planarbeidet.»

Planarbeidet har pågått over flere år, og både politisk og administrativt har det vært jobbet med flere konkrete klima- og miljøprosjekter i samme periode. Blant annet var Risør kommune en av de første kommunene i Agder som utarbeidet et eget klimabudsjett i forbindelse med årsbudsjettet og klimabudsjettet for 2024 er det tredje klimabudsjettet som kommunen har utarbeidet og vedtatt. Kommunen er med i Klimapartnere og leverer årlige klimaregnskap for hele kommunens virksomhet. I tillegg er det god fremdrift i arbeidet med å sertifisere alle kommunens virksomheter etter Miljøfyrtårnordningen. I de siste årene er det gjort store investeringer knyttet til energieffektivisering av egne bygg, og nye bygg er oppført med solcelleanlegg.

I 2023 gjennomførte kommunen den første Sykle-til-jobben kampanjen, som mobiliserte store deler av egne ansatte og i 2024 er det et mål å få med private bedrifter i konkurransen.

Av prosjekter rettet mot naturmangfold har kommunen blant annet vært med i Sjøørret Sørlandet, og kommunen har over flere år fått tilskudd til skjøtsel av slåttemark og kystlynghei på blant annet Store Vardøya, Vestre Randvik, Lyngholmen og Olavsholmen.

Kommunens ansvar for klima, miljø og natur og en bærekraftig forvaltning av disse, er særlig forankret i plan- og bygningsloven, forurensningsloven og naturmangfoldloven. I tillegg er en rekke forskrifter og planretningslinjer viktige for dette arbeidet. Kommunedirektøren har lagt «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027» som kom i juni 2023 til grunn ved bearbeidingen av planforslaget etter høringen.

Miljøplanen er utarbeidet som en kommunedelplan etter plan- og bygningsloven. Arbeidet med planen har vært organisert med kommunedirektørens ledergruppe som styringsgruppe. En tverrsektoriell arbeidsgruppe, bestående av ansatte fra alle kommunalsjefområdene, har hatt ansvaret for selve utarbeidelsen av planen. Kommunen inngikk en avtale med BDO, ved tidligere næringssjef Bård Vestøl Birkedal, om bistand til å utarbeide forslag til miljøplan. Dette forslaget ble videre bearbeidet av arbeidsgruppen før kommunestyret sendte planforslaget på høring i juni 2023.

Det har vært lagt vekt på å involvere barn og unge i arbeidet. Det har vært samarbeid med Risør videregående skole sin bærekraftssatsing og vi har hatt undervisning og debatt på Risør

ungdomsskole, i tillegg er planen tatt opp i Ungdomsrådet flere ganger, sist i møte i november 2023.

Det ble avholdt en halv temadag for kommunestyret 29.03.2023, hvor tema var klima og miljø. Her ble Miljøplanen presentert sammen med foredrag ved Gro Sandkjær Hansen og påfølgende presentasjoner fra de ulike partiene om deres partiprogram på området klima og miljø.

Ved utsendelsen av Miljøplanen til sluttbehandling i de ulike politiske utvalg, er det lagt ved et foredrag av Martin Skancke, leder av det regjeringsoppnevnte Klimautvalget 2050. Foredraget er ment både som et kunnskapsgrunnlag og som inspirasjon i forhold til kommunenes viktige rolle og ansvar i arbeidet med å nå klima- og naturmålene i årene som kommer.

Parallelt med arbeidet med Miljøplanen har kommunen utarbeidet forslag til kommuneplanens samfunnsdel. Disse to planene henger sammen, og Miljøplanen følger opp visjonen, mål og tiltak i kommuneplanen. Miljøplanen går mer i dybden på hvilke tiltak kommunen vil jobbe med i tiden framover, med mål om å bidra til å nå de nasjonale, regionale og lokale klima-, natur- og miljømålene.

Innhold i planen

Miljøplanen kan grovt deles opp i fem hovedkapitler:

- Bakgrunn, mål og formål
- Klima og klimagassutslipp
- Areal- og naturforvaltning
- Miljø, forurensning og vannforvaltning
- Tiltaksplan

Planen forsøker å relatere de store internasjonale og nasjonale utfordringene knyttet til klima og miljø til våre lokale forhold i Risør. Gjennom tiltaksplanen gis det en oversikt over aktuelle tiltak for å nå hovedmålene innenfor syv av kommunens ansvars- og samfunnsutviklingsområder. Vi har valgt ut syv områder hvor kommunen kan igangsette tiltak selv, bruke vår myndighetsutøvelse og/eller stimulere andre til å bidra til en positiv utvikling for klima og natur. Tiltaksplanen skal rulleres årlig, og konkrete tiltak skal bli en del av kommunens årlige budsjettarbeid og inngå i Handlingsplan og Økonomiplan med budsjett og klimabudsjett.

Tabellen under viser de syv hovedtemaene i planen med hovedmål:

Tema:	Hovedmål – Risør kommune skal:
Bygg og anlegg	Effektivisere bruken av egne bygg, redusere energibruk, øke kompetansen blant utbyggere, og være en klima- og miljøbevisst byggherre for egne prosjekter.
Naturmangfold	Sette naturmangfoldet på den lokalpolitiske dagsorden, og bevare naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag.
Transport	Gjennom målrettet transporttiltak bidra til en betydelig reduksjon av klimagassutslipp.
Arealplanlegging	Gjennom arealplanlegging, som legger vekt på fortetting og grøntstruktur, bidra til å redusere klimagassutslippene og unngå nedbygging av natur.
Mat, jord-, skog- og havbruk	Legge til rette for at det produseres nok mat på en effektiv og bærekraftig måte med lavt naturinngrep, og som gir lavest mulig utslipp av klimagasser i kommunen.

Bærekraftig verdiskaping og sirkulærøkonomi	Være en kommune som setter fokus på bærekraftig verdiskaping, grønne forretningsideer, gjenbruk og som fremmer mulighetene for etableringer og utvikling av næringsliv med en sterk miljøvennlig profil.
Innkjøp	Bruke innkjøp som et sentralt verktøy for å nå kommunes klimamål. Gjennom klare retningslinjer og krav skal den enkelte bestiller og behovshaver enkelt ta grønne valg.

Kunnskapsgrunnlag

Planen bygger på tilgjengelig kunnskap om klimagassutslipp, annen forurensning, naturtyper og arealbruk i kommunen. Mye av dataene planen bygger på er ikke endelige og absolutte tall, men det er den beste kunnskapen man har per i dag, og det er en viss grad av usikkerhet rundt flere av dataene. Viktige tiltak i planen handler om å øke kunnskapen om klima, natur og miljø i kommunen, blant ansatte, politikere og innbyggere, i planperioden.

Kunnskapen og metodene for å måle utslipp er i stadig utvikling. De siste tallene fra Miljødirektoratet for klimagassutslipp viser blant annet dette. Her har Miljødirektoratet gjort endringer i hvordan utslipp fra trafikk beregnes, og utslipp fra trafikken har fått høyere verdi enn tidligere. Dette har gitt endringer i tallene det vises til i planen, og har fått tilbakevirkende kraft, slik at hele måleserien tilbake i tid også er endret. Påvirkning fra trafikk er for Risør kommunes tilfelle blitt endret fra 43% til 51% av det totale utslippet av klimagasser i kommunen. Mer informasjon om beregning av utslipp av klimagasser i kommunen kan leses her på Miljødirektoratets sider: [Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no/utslipp-av-klimagasser-i-norges-kommuner-og-fylker)

Kommunedirektøren har lagt inn nye og oppdaterte tall i planen etter høringen av planforslaget. Vi må forvente at slike endringer vil skje i tiden fremover også, i tråd med økt kunnskap og bedre utregningsmetoder.

Det vil også være fokus på å få økt kunnskap om arealene i kommunen, naturtyper, og naturmangfold i tida framover. Her kan vi blant annet få hjelp av kunstig intelligens og bedre analysemetoder. Det vil også være viktig å innhente ny kunnskap gjennom naturtypekartlegging i kommunen, og at kommunen søker Miljødirektoratet om tilskudd til kartlegging som vi kan bruke i et kunnskapsgrunnlag for framtidig arealplanlegging.

Innspill til høringen

Det har kommet inn 11 innspill til planen i høringsperioden, i tillegg er Ungdomsrådets innspill fra møtet i november tatt med. Innspillene er kort gjengitt og svart ut i vedlegg til saken. Innspillene kan leses i sin helhet på kommunens hjemmeside: [Miljøplan 2024-2030 - Risør kommune \(risor.kommune.no\)](https://risor.kommune.no/miljoplan-2024-2030)

Høringsinstansene var i hovedsak svært positive til planforslaget, samtidig som flere hadde konkrete innspill med forslag til endringer og tema de mente ikke var tilstrekkelig belyst. Flere av innspillene er tatt til følge, og det er gjort forslag til endringer i planen på bakgrunn av disse. Andre faglige innspill som ikke går konkret på klima, miljø eller natur, foreslår kommunedirektøren blir tatt med videre i prosessen med revidering av kommuneplanens arealdel.

Før planen ble sendt på høring ønsket elderrådet og råd for personer med nedsatt funksjonsevne at planen skulle få et enklere språk, og ga administrasjonen råd om å gjennomføre en språkvask. Kommunedirektøren har jobbet med språket i planen etter høringen, og har forsøkt å korte ned setninger og få innholdet tydeligere fram, med et enklere språk.

Endringer i planen etter høringen er vist med rød tekst, dette gjelder kun konkrete endringer av innhold. For å beholde lesbarheten i plandokumentet er ikke språkendringer eller endring av tall etter Miljødirektoratets nye beregninger synliggjort i teksten.

Økonomi

Kostnader ved gjennomføring av tiltak i tråd med planen skal bli en del av kommunens Handlingsprogram og Økonomiplan og legges inn i årsbudsjettet. I Budsjettet 2024 med Klimabudsjett er det lagt inn en del tiltak, særlig rettet mot klimagassutslipp og kommunens bygg.

Kommunedirektøren ønsker også å jobbe med konkrete tiltak knyttet til naturmangfold og naturforvaltning i 2024, som ikke er med i Budsjettet for 2024. Disse prosjektene finansieres gjennom tilskuddsordninger fra Miljødirektoratet, Statsforvalteren i Agder og Agder fylkeskommune. I tillegg brukes 50 000 kr avsatt til konsulenttjenester under området Samfunnsutvikling.

Konto/art	Funksjon	Ansvar	Prosjekt	Beløp
127000 Konsulent	301 Plan	20100 Samf.utv.	Nytt	500 000
18100 Tilskudd	301 Plan	20100 Samf.utv.	Nytt	-450 000
127000 Konsulent	301 Plan	20100 Samf.utv.	Nytt	-50 000

Kommuneplan

Miljøplanen er en direkte følge av eksisterende kommuneplans gjennomgående tema; klima og miljø. Miljøplanen konkretiserer hvilke tiltak som må gjennomføres for at kommunen skal kunne nå målene i kommuneplanen. Miljøplanens satsingsområder henger enda tettere sammen med forslag til ny kommuneplan, som er til sluttbehandling i kommunestyret 29.02.2024, i samme møte som Miljøplanen skal behandles.

Folkehelse og levekår

Gjennom å ha en bevisst holdning og konkrete tiltak innen klima, miljø og natur legger vi vekt på framtidstro og styrer utviklingen i en retning som gjør at både nåværende og framtidige innbyggers behov blir ivaretatt.

Næringsperspektiv

Kommunedirektøren er av den oppfatning at vi gjennom en sammenhengende satsing på miljøpolitikk vil gjøre kommunen til en attraktiv kommune å bo og drive næring i, med spesiell appell til unge mennesker. Klima- og naturtiltak vil kunne medføre merkostnader for næringslivet, men en aktiv miljøpolitikk vil også kunne bidra til økt innovasjon og grønne arbeidsplasser basert på blant annet sirkulærøkonomi.

Vurderinger

Etter kommunedirektørens vurderinger vil det lokale arbeidet med klima, miljø og natur være en av kommunens viktigste oppgaver i de neste årene. Kommunedelplanen for klima, miljø og natur – Miljøplanen er et godt fundament for dette arbeidet. Ved å ha en årlig rullering av tiltaksplanen og legge konkrete tiltak inn i Handlingsplan og Økonomiplan, vil Miljøplanen være en levende plan, hvor en kan ta i bruk ny kunnskap etter hvert og prioritere de tiltakene som vil være mest effektive til enhver tid.

Tiltakene i tiltaksplanen har ulik innretning, og noen vil være enklere å gjennomføre enn andre. Det vil være av svært stor betydning at arbeidet med å nå målene i planen blir godt forankret i kommunen, både i organisasjonen og politisk. Ikke minst vil det være viktig med et godt samarbeid med næringsliv og befolkningen for øvrig i Risør. Planen bør også være et godt utgangspunkt for samarbeid med andre kommuner og myndigheter i Agder.

I tillegg til tiltakene som ligger i Handlingsplan og Økonomiplanen med budsjett 2024, vil det være viktig å intensivere arbeidet med forvaltning av naturmangfold i Risør. Kommunedirektøren har derfor søkt om økt tilskudd til skjøtsel av trua naturtyper i 2024, og ønsker å bruke midler fra

fylkeskommunen som er øremerket skjøtsel av skjærgården sammen med tilskuddet fra Statsforvalteren til dette arbeidet.

Kommunedirektøren ser også at det er behov for økt kunnskap om naturmangfold i forbindelse med arbeidet med revidering av Kommuneplanens arealdel. Kommunedirektøren bruker derfor av midler øremerket konsulentvirksomhet innen Samfunnsutviklingsområdet til kartlegging av naturmangfold. I tillegg er det søkt Miljødirektoratet om tilskudd til dette arbeidet.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret vedtar Kommunedelplan for klima, miljø og natur 2024-2030 – Miljøplanen, og at tiltaksplanen skal rulleres årlig i forbindelse med Handlingsplan med Økonomiplan og budsjett.